

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צב.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"טו מהל'
מכירה ה"ג כ סגנו לאון
קט עוש"ע מ"מ כ"י רל"ג
ספיקא כל:
ב ב מ"י ט"ז ה"א טו"ע
טס ספיקא כ:
ג ג ד ה מ"י ט"ז ה"א ה
טו"ע ט"ז ספיקא כג:

רבינו גרשום

המוכר פירות. בסתם
לחברו: וזרען ולא צמחו.
לפי כי מקולקליו ניהו.
אפי' זרע פשתן. מוכר לו
דאיכא לימור דרע פשתן
לא לאכילה קאי אלא
לזריעה ודע למוכר שפיר
לדעת דרועה קנה לזקק
אפי' הכי אם לא צמחו
אינו חייב באחריותו דמי
למוכר המוכר כסבור הייתי
לדאכליה קביעתו להו ולא
לזריעה: ויש ב"ג אומר
וזרעו גינה שאינו נאכלין
כלל חייב באחריותו. משום
דהבא דארי דיעד ליה
למוכר דלזריעה קבעי להו
וזרעו שפירי הוה ליה
לובוני. מכלל דרע פשתן
אינו חייב באחריותו משום
דאיכא דקבעי ליה לאכילה
או לצורך רפואה: אומר
המוכר וכו' ומקשי' אמאי
פלגי ביה רב ושמואל.
ונתוי האי גברא דרב
אי לרדיא זבן לצורך
חרישה אי"כ מאי טעמא
דשמואל הוה דרדיא מקח
טעות. הוה. ואי לצורך
שחיטה זבן מאי טעמא
דרב: לא צריכא בגברא
דקונה להכי וזהכי שקבע
ועובד אדמה הוה וקונה
לרדיא ולשחיטה דהשתא
ליכא למיקם עלה דמלתא.
ולחכי סבירא ליה לרב
לצורך רדיא ובהו הוה
זה מקח טעות. ושמואל
אמר יכול לומר לצורך
שחיטה זבניה: ומקשי'
ולחוי אי דמי רדיא יזב
מאי טעמא דשמואל ואי
דמי בשרא יזב מאי טעמא
דרב: ומשני' לא צריכא
דאיכא בשרא לאכילה וקם
ברדיא: למאי נפקא מינה.
הוואל דמי חזי יהיב
בין לרדיא בין לשחיטה.
למוכר במאי פלגיני הא
מצי לובוני לצורך אכילה
ולמיקמי מהני דמים לרדיא.
משום דטרחה יתרא ללוקח
לובניה לצורך אכילה
להאי ולמיקמי אחריתי
ומשום הכי פלגיני רב
ושמואל. ומקשי' היכי דמי

המוכר פירות. ורעוני גינה שאינם נאכלים חייב באחריותן.
תימה אמאי חייב באחריותן לימא ליה מה שלא נאמרו
לפי שלא זרענו אותם בזמן שהיו ראויים לזריעה דהכי אמרי' בהמקבל
(ב"מ דף ק"ה): דמתן המקבל שדה מחזירו ואלכלה חגב או נשדפה אם
מכת מדינה [היא] מנכין לו מן

המוכר פירות לחברו וזרען ולא צמחו
ואפילו זרע פשתן אינו חייב
באחריותן ר"ש בן גמליאל אומר - זרעוני
גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן: גמ'
איתמר * (ב"ב המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן
רב אמר הרי זה מקח טעות ושמואל אמר
יכול לומר לו לשחיטה מברתיו לך * (ב"ב וליחזיו
אי גברא דובין לנכסתא לנכסתא אי
לרדיא לרדיא ובגברא דובין להכי ולהכי
ולחזיו דמי היכי ניהו ה"א צריכא דאיכא
בישראל וקם בדמי רדיא אי הכי למאי
נפקא מינה נפקא מינה לטרחה היכי דמי
אי

לזריעה: ור"י חזי אי דמי רדיא וכו'. דאפי' לרבנן (לעיל ט"ז): דאית להו
דאין הדמים ראיה היינו התם דוקא דרובא דקרו ללמד למד רובא
וחוקה מסייעין למוכר ולהכי אין הדמים ראיה להכחיש רוב וחוקה
ואפי' לפי ספרים דגרסי דאיכא דקרו ללמד למד כו' ולא גרסי רובא
מכל מקום אין כח הדמים להכחיש החוקה אבל הכא דרובא לרדיא
זבני ואיכא חוקה כנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפי' רבנן מודו
דיש לדמים ראיה לסייע לרוב או לחוקה וזהכי אמי שפיר הוה
דריש פרק המניח (ב"ב דף ק"ה ט"ז) אפילו אליבא דרב גבי היינו
כד היינו חזית דקאמר לא צריכא דרובא קרו לחזיתא חזיתא
ולכדא כדא מהו דתימא זיל בתר רובא קמ"ל דאין הולכין בזמנון
אחר הרוב דאפילו רב מודה התם דאין הולכין אחר הרוב כיון
דדמים מסייעין לבעל הכר המוחזק * והוה דה"מ דה"מ למימר התם
איכפא מהו דתימא זיל בתר חוקה קמ"ל דאין הולכין בזמנון אחר
חוקה אלא אחר הרוב אם היו דמים מסייעים לרוב אבל זה לא היה
שום חידוש לרב ומיהו בלאו הכי מפרש רבינו תם דאמי אפילו כרב
משום דיכול לומר המוכר ללוקח קים לי בנפשי שאני מן המיעוט
דקרו לכדא חזיתא וכשהתנה עמו חזית לא יתן אלא כד אכל הכא
במוכר שור ונמצא נגחן אזיל בתר רובא דזבני לרדיא והוה מקח
טעות ולא מצי אמר ליה מוכר ללוקח אתה מן המיעוט דזבני לשחיטה ה' *
למאי נפקא מינה צ"ע ב"ר. לעיל בזהמכר את הספיטה ה' *
(דף ק"ה ט"ז) גבי יפות ונמצאו רעות ואף על גב דאיידי
שזה צויה לא בעי מאי נפקא מינה דזהדיא מוקמינן מתניתין
דהתם כשהוקרו והוולו אך תימה דהכא אמאי לא מוקי לה
הכי דנפקא מינה כגון דבשעת לקיחה אייקור בשרא וקם
בדמי רדיא אבל אחר כן הוול אי נמי כשאינה פחות משמות *:
אי

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכירין זה את זה הרי כאילו פירש לו מכור לו שור לחרישה ודמי למוכר ורעוני גינה שאינן נאכלין
דמתנתא חייב באחריותן: דזבין לנכסתא: כגון טבח שאינו עובד אדמה: ומשני בגברא דזבין להכי ולהכי. טבח ועובד אדמה:
דמי רדיא יתירין הרבה על דמי שחיטה: וליחזיו. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דזבין להכי ולהכי
היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קוין בעשרים דינרים ולשחיטה צ"י דינרים. ויחזיו אי דמי רדיא יזב ליה
דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים לרדיא זבין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמצא חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מוכרתי
הו דהאי לרדיא זבין דהא אפילו לשחיטה זבין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משמות דהא לא חזי לרדיא
שהיי נמצא נגחן ואינו שוה אלא * דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יזב ליה דהאי לנכסתא זבין ואף על פי ששוה * דינרים כמו
שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחה כדלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרי בפרק המוכר
את [הספיטה] (לעיל דף ט"ז): אין הדמים ראיה הני מיילי גבי מכר את הלמד לא מכר את הצקר וכדאוקיימנא בדוכתא דקרו ללמד למד ולצקר
צקר ואיכא נמי דקרו ליה לצקר למד דכיון דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לצקר למד איכא דמי לומר דהאי לוקח דצקר צקר
והלכך קא"ל מוכר מיהו מוכרתי לך ולא צקר שהמוציא מחזירו עליו הראיה ויכלך על הלוקח להציא ראיה שהוא מאתון הרגילין
לקרו לצקר למד ומדלג מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעינן
בדאי צהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים ראיה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה
ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לצקר למד כולה זבין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לצקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים
צקר אמרינן דכוליה זבין דכיון דידעינן ציה צהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לצקר למד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דצקר עס
למד זבן הלכך אמרי רבנן דהדמים ראיה וה"נ כיון דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין לרדיא זבין דהאי כיון דאיכא
מילתא דמוכחא הדמים ראיה. כן נראה בעיני: דאייקור בשרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקם כי בשרא
והיינו הך: ובעי גברא דלא מצי נפקא מינה. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן זו: לטרחה. טורח מכירת השור לשחטו
ולמוכר השור הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות והתמידי המוכר להחזיר הדמים:

המוכר פירות. סתם ולא פירש אם לזריעה אם לאכילה:
וורען. הלוקח: ולא נאמרו. לא מציעה פירות דאיכא
דזבין לזריעה ואיכא דזבין לאכילה ומצי למימר לאכילה מוכרתי לך
ואין כאן מקח טעות כלל אלא אפילו זרע פשתן דרוב הפשתן הנקח

עובד לזריעה קוין אותו דכיון
דאיכא דזבין נמי לאכילה כדאמרינן
(גדרים דף מט.) ולוליכא דליתנא
לכותמא אינו חייב באחריותו דמצי
למימר לאכילה מוכרתי לך דממנונא
לא אזלינן בתר רובא כדשמואל
בגמרא. ודוקא זרע פשתן משום דהוי
לאכילה אבל זרעוני גינה כגון זרע
כרוב וקפלוט שאינו נאכל כלל חייב
באחריותן שרשב"ג אומר ורעוני כו'
הכי מפרש בגמרא * חייב באחריותן.
דהוי מקח טעות והרי הוא כעצים
של זית ונמצא של שקמה יין ונמצא
חומץ דהוי מקח טעות וכל שכן כזאן
דהתם מיהא איכא דניחא ליה בהכי
ואיכא דניחא ליה בהכי אבל הכא

כיון דלאכילה לא חזו ולזריעה לא חזו אין לו תקנה אלא להסקה
ואפילו דמי עצים לא יסלם לו לוקח דהא לא נהנה בהם כלום וגם
לא שלח בהן די דנתמידי באחריותו וכי שאמר לו מוכר לך זרע
אותם דמי דרדיא לזרע זבניהו: גמ' איסור. לקמן [ג']. פריך עלה
ממתניתין הלכך נקט לה הכא: ונמצא שיהי נגחן. קודם מכירה
ואין ראוי אלא לשחיטה: מקח טעות. כיון ונמצא חומץ והדרי זחי
כדמפרש טעמא לקמיה [ע"ב] דרובא לרדיא זבני: יכול לומר לו כו'.
בזמנונא לא אזלינן בתר רובא אלא אחר טענה טובה: לשחיטה
מכרתי לך. דהא איכא דזבין לשחיטה ורובא לאו כלום הוא והוה
ליה כי פלגא ופלגא והמוציא מחזירו עליו הראיה. ואפילו לסומכוס
דאמר בפרק שור שנגחא ממונ המוטל בספק חולקין וקיימא לן כוותיה
דקמא לן תנא התם כוותיה ה"מ כגון שור שנגח את הפרה ונמצא
עובדה בלדה ואין ידוע לבית דין היאך היה המעשה אם ילדה קודם
נגיחה או אחר כן * ואפילו טעין חד מינייהו טענת צרי ואידך טענת
שמה כדאמרינן התם * וכמו סבא ויצם צנכסי ספק בפרק החולץ
(יבמות דף נ"ה). דקיימא לן חולקין משום דאין ידוע אם צן ט' לרשון
וירשנו וקנו או צן ז' לאחרון וצנו של יצם הוא אבל הכא שאנו
יודעין היאך היה המעשה הרי זה מוכר לזה סתם ונתגלה הדבר
שהיה נגחן קודם לכן הכא מודה סומכוס דלא הוי ממונ המוטל
בספק אלא אזלינן בתר הכא שטוען ויפה דכיון דרובא לא כלום
הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח הוה ליה למימר לרדיא
קבעינא ליה ומדלג פ"י הפסיד ולא דמי לין ונמצא חומץ (לעיל ט"ז): דהתם
יין קתבע מיניה דמוכר בזהדיא: ה"ג וליחזיו אי גברא דזבין לרדיא
לרדיא אי גברא דזבין לנכסתא לנכסתא. כלומר ה"ד דפליגי רב
ושמואל ליחזיו אי האי גברא עובד אדמה הוא ולא טבח ורגיל לקנות
שורים לחרישה וכגון שהיו מכירין זה את זה ודאי לרדיא זבין ואפי'

לשמואל ליהוי מקח טעות דכיון שמכירין זה את זה הרי כאילו פירש לו מכור לו שור לחרישה ודמי למוכר ורעוני גינה שאינן נאכלין
דמתנתא חייב באחריותן: דזבין לנכסתא: כגון טבח שאינו עובד אדמה: ומשני בגברא דזבין להכי ולהכי. טבח ועובד אדמה:
דמי רדיא יתירין הרבה על דמי שחיטה: וליחזיו. אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא כיון דהאי גברא עביד דזבין להכי ולהכי
היה לנו לילך אחר הדמים ונימא הדמים מודיעים דשור לרדיא קוין בעשרים דינרים ולשחיטה צ"י דינרים. ויחזיו אי דמי רדיא יזב ליה
דהיינו כ' דינר הדמים מודיעים לרדיא זבין והרי זה מקח טעות כמוכר יין ונמצא חומץ ואמאי קאמר שמואל דיכול לומר לשחיטה מוכרתי
הו דהאי לרדיא זבין דהא אפילו לשחיטה זבין כיון דדמי רדיא קביל מיניה דלוקח מקחו בטל דנתאנה יתר משמות דהא לא חזי לרדיא
שהיי נמצא נגחן ואינו שוה אלא * דינרים לשחיטה ואי דמי נכסתא יזב ליה דהאי לנכסתא זבין ואף על פי ששוה * דינרים כמו
שנתן קאמר רב דהוי מקח טעות ונפקא מינה לטרחה כדלקמן ואמאי לימא הדמים מודיעין דהא אפילו לרבנן דאמרי בפרק המוכר
את [הספיטה] (לעיל דף ט"ז): אין הדמים ראיה הני מיילי גבי מכר את הלמד לא מכר את הצקר וכדאוקיימנא בדוכתא דקרו ללמד למד ולצקר
צקר ואיכא נמי דקרו ליה לצקר למד דכיון דכיון דלאו כולי עלמא קרו ליה לצקר למד איכא דמי לומר דהאי לוקח דצקר צקר
והלכך קא"ל מוכר מיהו מוכרתי לך ולא צקר שהמוציא מחזירו עליו הראיה ויכלך על הלוקח להציא ראיה שהוא מאתון הרגילין
לקרו לצקר למד ומדלג מייתי ראיה מפסיד אבל הכא דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה מודו רבנן דהדמים מודיעים דכיון דידעינן
בדאי צהאי לוקח דרגיל לקנות לרדיא וגם הדמים מודיעין הלכך הדמים ראיה דכי האי גוונא נמי אמרינן התם היכי דמי אי דקרו ליה
ללמד למד כו' אלא דקרו ליה נמי לצקר למד כולה זבין ליה אלמא היכא דכל בני העיר קורין לצקר למד אע"פ שקורין לו לפעמים
צקר אמרינן דכוליה זבין דכיון דידעינן ציה צהאי לוקח שרגיל לקרות נמי לצקר למד כשאר בני העיר וגם הדמים מודיעין דצקר עס
למד זבן הלכך אמרי רבנן דהדמים ראיה וה"נ כיון דהאי גברא זבין לרדיא ולשחיטה והדמים מודיעין לרדיא זבין דהאי כיון דאיכא
מילתא דמוכחא הדמים ראיה. כן נראה בעיני: דאייקור בשרא כו'. וליכא דמים מודיעין. ואיכא דגרס דזל רדיא וקם כי בשרא
והיינו הך: ובעי גברא דלא מצי נפקא מינה. פלוגתא דרב ושמואל מאחר ששוה יפה מה שנתן זו: לטרחה. טורח מכירת השור לשחטו
ולמוכר השור הלכך אמר רב הרי זה מקח טעות ויחזיר לו המוכר דמיו: ה"ד. דהוי מקח טעות והתמידי המוכר להחזיר הדמים:

(א) ב"ק מג' ט' [נתקן ט' א'
ג' ב"ק מג' א']

גליון הש"ס

במרא המוכר שור. ע"י
יחזולנו פ"ה דשניעות על
מתני' דבש"א לא ימכר לו
פרה הורסת שבועות:
רשב"ם ד"ה (יבול לומר)
[לשחיטה] ב' ואפילו טעין
חי טניחו ברי. תמוה לי
כאם תמוכא אומר כ"י גס
לסומכוס אין מציאין ממנו
כדקמי' בזמנתין דב"מ
השאל אמר טורה תמה
והשאל אלו ידוע פטור
ומ"ג: בא"י ובכו במא
ויב. ק"ל ה"א התם דלון כפון
מוזק ולא חוקה מתי"ק גס
לרבנן מחלקים:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לשחיטה מוכרתי לך
אמאי וליחזי אי:

מוסף רש"י

לנכסתא. לשחיטה. וב"ק
טו. וליחזיו דמי היכי
ניהו. דמי רדיא קוין [טו].

מוסף תוספות

א. ומה שלא צמחה לפי
שעדין לא הגיע זמן
הזריעה. לה"ש. ג. [ולכן]
תליא התם בחסרון הזמן,
ולא חזי לטעם בחסרון
הזרע. מה"ס. ג. שיש
לפנינו מאותן זרעים משם
ואנו מכירין בהן שאינם
ראויים לצמחה וכו'.
יטע"ב. ד. [נתקן פירושו]
מהו דתימא זיל בתר רובא
אע"פ שהדמים מסייעים
למוכר קמ"ל. מ"ס. ב"ק
ה. [דלגלי דרעה]
דלוקח הוא דבעינן, ואי
לרדיא זבין אי לשחיטה
זבין, ולא איכפת לן
בדעתיה דמוכר בהכי. כ"י
עין עיי"ש. ו. עין
רע"ב.